

До: д-р Зоран Трајчевски, директор
на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

Врз основа на член 28 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр. 184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 142/16, 132/17, 168/18, 248/18, 27/19 и 42/20), се доставува:

ПИСМЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА ИЗВРШЕН ПРОГРАМСКИ НАДЗОР

Република Северна Македонија
АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ
МЕДИУМСКИ УСЛУГИ – СКОПЈЕ
Република e Makedonia за Media
AGENCIJA PER SHERBIME MEDIAKE AUDIO
DNE AUDIOVIZUELNE - SKOPJE

Примено / Received: 30 03 2020

Орг. единица / Media org.	Број / Number	Пример / Shtese	Вредност / Value
10	1607	1	

1. Вид надзор: вонреден надзор реализиран по претставка
2. Субјект на надзорот: Трговско радиодифузно друштво КАНАЛ 5 ДООЕЛ Скопје
3. Период опфатен со надзорот: 26 февруари 2020 година, емисија „Само вистина“ (18:41:05-19:19:04)
4. Датум на извршување на надзорот: 30 март 2020 година
5. Предмет на надзорот:
 - Член 61 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (начела за вршење на дејноста)
6. Претходно изречена мерка:
 - Писмено укажување за прекршување на член 61 од ЗАВМУ (емисија „Само вистина“) бр. 03-1087/1 од 08.03.2018

7. Констатации од надзорот:

Со вонредниот програмски надзор, спроведен врз основа на претставка, на изданието на емисијата „Само вистина“ емитувано на 26 февруари 2020 година на програмскиот сервис на Трговското радиодифузно друштво КАНАЛ 5 ДООЕЛ Скопје, на државно ниво, констатирано е дека не е прекршен членот 61 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (начела за вршење на дејноста).

Надзорот беше спроведен врз основа на претставка (наш бр. 03-6 од 12.03.2020 година) од Епископот Давид (Нинов) во која тој смета дека му се прекршени правата од член 9 (еднаквост на слободите и правата) и член 16 (право на слобода на изразување и забрана за цензура) од Уставот на Република Северна Македонија. Својата поплака тој ја темели на фактот што новинарката Мирјана Трпческа, која ја водела дебатата меѓу гостите во емисијата, во еден момент рекла: „Штотуку ми јавија, морам да ја прекинам емисијата, имам наредба од...“ и на тоа што емисијата „насреде беше прекината“. Тој очекува Агенцијата, „...јавно да го осуди горенаведениот неприличен и антиуставен чин на телевизијата Канал 5“.

Двете уставни права споменати во претставката се преточени во начелата за вршење на дејноста од членот 61 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, па оттаму, мониторингот се однесува на тоа дали радиодифузерот ја почитувал оваа одредба.

Согласно Упатството за начинот на класификација на видовите аудиовизуелни и аудио програми¹ „Само вистина“ од 26 февруари 2020 година (18:41:05-19:19:04) беше дебата, односно актуелноинформативна програма која примарно е наменета да известува за или да анализира актуелни или реактуелизирани глобални, регионални и/или домашни општествени случувања, настани и теми.

Во емисијата гостуваа Епископот стобиски и администратор струмички на Православната охридска архиепископија (ПОА) Давид (Нинов) и новинарот Бранко Ѓорѓески, аналитичар кој повеќе години ги следи црковните прашања. Главната тема на емисијата беше прашањето на признавањето на автокефалноста на Македонската православна црква-Охридска архиепископија (МПЦ-ОА), погледнато низ призмата на соборот на дел од поглаварите на помесните православни цркви што во февруари се одржа во Аман, главниот град на Јордан, на повик на Ерусалимскиот патријарх Теофил, а со цел да се разговара за одлуката на Вселенската патријаршија да издаде Томос за автокефалност на Православната црква во Украина.

Дебатата во студиото, на моменти беше жестока и груба. На пример, Епископот Давид уште во првите десетина минути од емисијата, кога беше прашан зошто немало претставник на ПОА во делегацијата на Српската православна црква во Аман, пред да одговори на прашањето оценува дека позициите на Трпческата и Ѓорѓески се како ликот на шпионот на источногерманската тајна служба Штази во германскиот филм „Животот на другите“ на Флоријан Хенкел фон Донерсмарк (референцата на Штази ја повторува неколкупати во емисијата). Потоа, на новинарката ѝ рече дека нејзиниот претходен прилог на темата бил како „од кумровечката школа“ (референца на СФРЈ), како и дека тоа се „епифеномени, тотално небитни нешта“, рече дека ја почитува новинарката и нејзиниот углед, но оти не си ги проверила своите информации и дека „новинар со една информација може да згреша“ и оти „на човекот не може никој да му биде поголем непријател освен самиот себеси, што може да си направи лошо човекот“. Откако новинарката му го поставува второто прашање тој оценува: „Ете, Вие знаете да проблеснете кога сакате“.

Кога новинарот Ѓорѓески (во 18:52:15) за прв пат во емисијата добива простор да го изнесе својот став за соборот во Аман, оценувајќи го како неуспешен, Епископот Давид (во 18:54:50) го прекинува и му вели: „Сирнете си во тефтерчето уште што Ви кажале да зборувате, зашто што овие работи што ги зборувате немаат, немаат допирна точка со реалноста, Бранко“ и повторно го споредува со службеникот на Штази од филмот. Околу 18:57 часот, откако новинарот Ѓорѓески оценува дека православието се наоѓа пред раскол, Епископот Давид вели дека Ѓорѓески „...манипулира со дезинформации и замолувам јавноста со голема резерва да го прима ова што го збори...“. Овде интервенира новинарката и вели: „Господине Нинов јас морам да Ве предупредам бидејќи употребувате тешки зборови. Како домаќин не сакам да излезам надвор од она што ми го овозможува и мојот... интелект и образование, и како домаќин на дебатата, меѓутоа сепак да се воздржиме од претешки коментари давање. Не манипулира човекот, си ги кажува своите ставови и тези, Вие ќе си ги кажете своите“. Епископот неколкупати се обидува да ѝ влезе во збор и вели дека разговорот сакал да го почне „конструктивно [за

¹ Упатство за начинот на класификација на видовите аудиовизуелни и аудио програми, достапно на: https://avmu.mk/wp-content/uploads/2017/06/Upatstvo_za_nacinot_na_klasifikacija_na_vidovite.pdf

да укаже] на тие епифеномени коишто ништо не значат и коишто се национални, државни, какви сакате други наречете ги аспекти, но го исклучуваат црковниот аспект“ и потоа продолжува да говори.

Новинарот Ѓорѓески повторно добива можност да зборува по 18:59:40 откако новинарката Трпческа вели: „И еве штотуку ми јавија, морам да ја прекинам емисијата, имам наредба од...“. Меѓу соговорниците потоа има куса дискусија за потребата да се разговара на темата и во 19:00:50 новинарката Трпческа вели: „Отец Нинов, тоа беше и целта на вечерашната емисија и значи, како што реков, како модератор нема да дозволам навреди да се случат еве ни кон мене ни кон, посебно кон гостите што сум ги поканила еве да дебатираме ... [новинарот Ѓорѓески се надоврзува велејќи „Јас сум малку изненаден“] ... штом имаме дијалог вечерва, и Ве покануваме на дијалог, а и една од тезите за овој собир во Аман, од... како појдовна точка тргнавме вечерва, беше нели да се развие дијалог внатре меѓу браќата, меѓу црквите и тоа секој го посакува, зошто да не, бидејќи сето ова се случува некако во онаа најавена можеби можност за решавање на статус, на статусот на Македонската православна црква-Охридска архиепископија. Се случува после одлуката за автокефален статус на Вселенскиот патријарх на Украинската црква, и не можете да ме убедите дека тоа не се случува во предвечерието, ете, и на можниот процес за решавање на автокефалноста на МПЦ [Епископ Давид вели: „Во ред Мирјана“] како превентива значи тоа е мое убедување, логика што велите Вие“.

Потоа продолжува да говори Епископот Давид, на прашања поставени од водителката за својот поглед на улогата на ПОА во признавањето на МПЦ-ОА, а новинарот Ѓорѓески, повторно се вклучува во 19:07:25 и вели: „Очигледно мислам дека господин Давид потсетува на оној лик од романот што го спомна на почетокот од емисијата. Он, гледа, ама не гледа што се случува во животот. Околностите се сменети, Православната охридска архиепископија воопшто не е [кон Епископ Давид] ... Ве молам не ме прекинувајте ...“ [Епископ Давид] „Немојте со моја метафора, немојте со мои метафори, измислете некоја Ваша“ ... [Ѓорѓески се насмевнува и вели] „Ве молам само да завршам“... [Епископ Давид] „Завршете“. Потоа Ѓорѓески изнесува став дека ПОА не е фактор во признавањето на МПЦ-ОА и вели дека ПОА е „приврзок којшто треба некако да се најде, да се убута за да се најде некое решение“. Тука Епископот Давид реагира кон новинарката Трпческа велејќи: „Сега ќе го опомените за навреда?“ Таа вели: „Добро, за да се интегрира, еве како да...“, а новинарот Ѓорѓески вели: „Се извинувам, така“, по што му вели на Епископот Давид: „Вие не ми се извинивте мене, тоа е“, на што Епископот Давид не вели ништо. Ѓорѓески продолжува со своето излагање, а Епископот Давид по некое време почнува да го испрашува од каде новинарот ги знае информациите што ги изнесува, од каде знае што пишува во писма релевантни за темата, на што обајцата новинари му велат дека биле објавени. Тој спори со нив за тоа кога биле објавени, и потоа, напоменувајќи дека не сака да биде опоменат од новинарката дека навредува, му вели на Ѓорѓески: „Значи Вие стварно, тотално не сте упатен во работите“, потоа ја дава својата оценка за посетата на техничкиот премиер Оливер Спасовски и претседателот на СДСМ Зоран Заев на Вселенскиот патријарх. Повторно вели дека писмата за кои претходно се дискутирале не се објавени и не се пратени тогаш кога велат двајцата новинари на што Трпческа дава појаснувања, а Ѓорѓески вели: „Јас сум просто фрапиран на такво... такво, очигледно Ви викам не го живеете животот, реалноста не ја живеете“, Епископ Давид на тоа вели: „Вие со ова сведочите само за Вашето незнаење“. Новинарката Трпческа ја запира вжештената дискусија така што најавува пауза за реклами (во 19:11:40).

Кога се враќа во студиото (седум ипол минути подоцна), таа вели дека наместо вториот дел од емисијата, како што е вообичаено, ја одјавува емисијата „...ете поради дел

од навредите што се случија помеѓу соговорниците и на моја адреса и на соговорникот Ѓорѓески и кон Канал 5 Телевизија, а..., така да во некоја друга прилика повторно ќе ја отвориме оваа тема за автокефалниот статус на Македонската православна црква-Охридска архиепископија“.

Од анализата на искажаното во емисијата, и времетраењето на говорот на Епископот Давид наспроти оној на новинарот Ѓорѓески, може да се заклучи дека Епископот Давид доби значаен дел од просторот во емисијата „Само вистина“ за да ги изнесе своите ставови. Тој во својот говор неколкупати грубо се обраќаше и кон водителката и кон соговорникот, за што новинарката двапати го опоменува да не навредува. Од моментот во кој новинарката Трпческа вели дека добила наредба да ја прекине емисијата (18:59:40) до паузата за реклами (19:11:40) поминуваат 12 минути во дискусија која на моменти е вжештена.

Текот и содржината на емисијата се во рамките на слободата на изразување, гарантирана со членот 10 од Европската конвенција за човековите права (ЕКЧП), и во согласност со ставот на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) во случајот Хендисајд (Handyside) против Велика Британија. Имено, во оваа пресуда, судот оценил дека членот 10 „се применува не само за 'информации' или 'идеи' кои се добиени со одобрување или за кои се смета дека не се навредливи или се сметаат за безначајни“ туку и за поинаквите ставови кои, иако „се сметаат за навреда, шок или вознемирување за државата или кој било дел од населението“ сепак се заштитени со слободата на изразување зашто: „Такви се барањата на плурализмот, толеранцијата и слободоумноста без кои не постои демократско општество“.

Постапувањето на ТВ Канал 5 и на новинарката Мирјана Трпческа е целосно во согласност со начелото за самостојност, независност и одговорност на уредниците, новинарите и другите автори при создавањето на програмите и креирањето на уредувачката политика од член 61 став 1 алинеја 13 од ЗАВМУ, затоа што во изданието на емисијата „Само вистина“ од 26 февруари 2020 година обезбедуваат широк простор за, на моменти жестока и груба дискусија, и притоа новинарката во два наврати го предупредува соговорникот да не употребува навреди и тешки зборови, а од моментот кога е најавено дека емисијата ќе биде прекината, до крајот на дискусијата поминуваат уште 12 минути. Целата емисија пак, завршува дваесетина минути подоцна, по блокот со реклами кој новинарката исто така го искористи за да запре вжештена и груба дискусија.

8. Опис на прекршувањето: /

9. Предлог мерка: /

Сектор за програмски работи